

Ἡ ἄοπλη δύναμη τῆς πίστεως. τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου Θωμᾶ Βαμβίνη.

Ἡ μνήμη τῆς Γενοκτονίας τοῦ Ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ (19 Μαΐου) ἔδωσε τὴν ἀφορμὴ νὰ ἀποκαλυφθοῦν «ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί», ἀλλὰ καὶ νὰ ἐμφανιστοῦν σημαντικὰ δημοσιεύματα στὸν τύπο. Σημαντικὸ ἀπὸ πολλὰς πλευρὲς βρήκαμε ἓνα ἀφιερωματικὸ τεῦχος τῆς ἐφημερίδας Ἔθνος, μὲ τίτλο: «Ἡ Γενοκτονία τῶν Ἑλλήνων τοῦ Πόντου, 100 χρόνια μνήμης». Στὸ τεῦχος αὐτὸ περιλαμβάνονται μνήμες ἀνθρώπων πού ἔζησαν τὴν θηριωδία τῶν Νεοτούρκων καὶ τοῦ ἐθνικιστικοῦ στρατοῦ τοῦ Μουσταφᾶ Κεμάλ, καὶ σημαντικὰ κείμενα, στὰ ὁποῖα τεκμηριώνεται ἐπιστημονικὰ, χωρὶς μονομέρειες, τὸ γεγονὸς τῆς Γενοκτονίας τοῦ Ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀλλὰ καὶ γενικότερα τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης.

Δέν θὰ μποῦμε σὲ ἱστορικές λεπτομέρειες, οὔτε θὰ ἀντιπαρατεθοῦμε μὲ αὐτούς, πού ἀπὸ τὸ «ὕψος» τῆς ἀποδομητικῆς ἐπιστημοσύνης τους, ἀμφισβητοῦν τὴν Γενοκτονία τῶν Ποντίων, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ τὴν ἑλληνικότητά τους, ἀγνοώντας πῶς αὐτὴ ἡ ἔννοια (τῆς ἑλληνικότητος) διασώθηκε μέσα στὸ πλαίσιο τοῦ Ἀνατολικοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους.

Θὰ παραθέσουμε κάποιες μαρτυρίες πονεμένων ἀνθρώπων, ἀπὸ τὸ τεῦχος τῆς ἐφημερίδας Ἔθνος, οἱ ὁποῖες δείχνουν καθαρά τὸ πῶς οἱ σκληρὲς δοκιμασίαι ἀποκαλύπτουν τὴν ποιότητα τοῦ πολιτισμοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν δύναμη τῆς πίστεως τῶν ἀνθρώπων ἢ τὴν ἀδυναμία της.

Στις μαρτυρίες θά προσθέσουμε και κάποιο περιστατικό από τον βίο του όσιου Άρσενίου του Καππαδόκη, όπως τό κατέγραψε ό όσιος Παΐσιος ό Άγιορείτης, πού δείχνει τήν δύναμη του Άγίου, όχι μόνο στό νά αποκρούη τίς επίθέσεις τών Τούρκων στρατιωτών έναντίον του ποιμνίου του, αλλά και στό νά μεταμορφώνη τούς θηριώδεις άλλόθρησκους στρατιώτες σέ ήμερα λογικά πρόβατα του ποιμνίου του.

Πρώτα μιά σκληρή μαρτυρία, πού δείχνει τό πώς ό κίνδυνος του θανάτου (όταν ό φόβος του δέν έχη νικηθῆ από τήν πίστη) οδηγεί ακόμη και μητέρες στην παιδοκτονία. «Ήμασταν περισσότερες από 100 γυναΐκες και είχαμε όκτώ-δέκα παιδιά, ηλικίας από δύο έως επτά χρόνων, και αποφασίσαμε νά τά πνίξουμε, μήν τυχόν και κλάψει κάποιο ή μιλήσει, και όταν οι Τουρκοί θά ἦταν κοντά μας, θά ανακάλυπταν τήν κρυψώνα μας και θά μᾶς συλλάμβαναν. Τότε ή καθεμία από έμᾶς έπαιρνε τό παιδί τῆς άλλης και τό έπνιγε». (Παραλείπουμε τά όνόματα).

Μετά από τήν παραπάνω (άσχολίαστη) σκληρότητα, παραθέτουμε μιά μαρτυρία (μέ απόδοση στά νέα έλληνικά) στην όποια ό πόνος συμπλέκεται μέ τήν πίστη και τήν έλπίδα. Μητέρα 25 έτών μέ τον άνδρα της και δύο παιδιά, τό ένα άβάπτιστο, βγήκε στην «στράτα» του ξερριζωμού. Από τίς κακουχίες τό μωρό πέθανε. «Έσκαψαν χιόνι και τό θάψαμε και μέ τά μάτια γεμάτα δάκρυα πήραμε τήν ψυχή στό στόμα και πᾶμε. Αύτή ή στράτα τέλος δέν είχε». Από τίς κακουχίες πέθανε κι ό άνδρας της. «Έμεινε μόνη: «Τί νά κλάψω; Τό παιδί μου; Τόν άντρα μου; Τό σπίτι μου;». Όταν έφθασε στό λιμάνι για νά έπιβιβαστῆ στό καράβι και νά έλθη στην Έλλάδα, χάνει και τό άλλο παιδί της, τον Αναστάση, μέσα στό πλήθος του κόσμου. Τό έψαξε μέ τήν αδελφή της. Δέν τό βρήκε. Ακούμπησε κατόπιν στην πίστη: «Τό αφήσαμε στοῦ Θεοῦ τήν έλπίδα. Φθάσαμε στην Θεσσαλονίκη μέ τήν αδελφή μου. Ο Αναστάσης πάνω στους 6 μήνες βρέθηκε. Πώς έζησε αυτό τό μωρό είναι θαῦμα».

Και μιά μαρτυρία για Ίερέα, πού δέν μπορούσε νά εγκαταλείψη άτελείωτη τήν Θ. Λειτουργία. «Τόν θεΐο τῆς μητέρας μου, τον παπα-Κυριάκο, τον διέταξαν οι Τουρκοί στρατιώτες νά φύγη. Έκείνος λειτουργούσε. Ζήτησε νά αποχωρήσει μόλις θά τελείωνε ή εκκλησία. Οι Τουρκοί απείλησαν νά κλειδώσουν τίς πόρτες και νά τούς κάψουν ζωντανούς. Τελικά, τούς έκαψαν μέσα στην εκκλησία».

Ο όσιος Άρσένιος ό Καππαδόκης ποίμαινε τούς Όρθοδόξους Χριστιανούς τών Φαράσων τῆς Καππαδοκίας, μέσα σέ δύσκολες συνθήκες, πού επιδεινώθηκαν κυρίως μετά από τήν επανάσταση τών Νεοτούρκων και τήν δράση του άυτονομημένου από τον Σουλτάνο Κεμάλ Άτατούρκ. Μέ

μιά ομάδα στρατιωτῶν τοῦ Ἀτατούρκ (λιποτακτῶν γιά τό ἐπίσημο Τουρκικό Κράτος ἢ πού λιποτάκτησαν ἀπό τόν Κεμάλ) βρέθηκε ἀντιμέτωπος ὁ ὅσιος Ἀρσένιος μαζί μέ Χριστιανούς τοῦ ποιμνίου του. Εἶχε πάει σέ Ἐξωκλήσι τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου γιά ἀγρυπνία.

Γράφει ὁ ὅσιος Παῖσιος: «[...] ἔφθασαν στόν Ἅγιο Κωνσταντῖνο, ὅπου ἔκαναν ὀλονυκτία καί στήν συνέχεια τήν Θεία Λειτουργία. Ὑστερα βγῆκαν χαρούμενοι ἔξω στήν πρασινάδα καί μετὰ τό φαγητό οἱ μὲν ἠλικιωμένοι συζητοῦσαν, οἱ δὲ νέοι χόρευαν καί τραγουδοῦσαν θρησκευτικούς ὕμνους. Ξαφνικά ὅμως ἡ χαρὰ μετετρέπη σέ λύπη, ὅταν ἀγνάντεψαν νὰ ἔρχεται ἓνας λόχος ἀπό λιποτάκτες τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ, οἱ ὁποῖοι ἔκαναν μεγάλες ληστεῖες καί φόνους, γιὰτί ἦταν καί γερά ὀπλισμένοι – αὐτοὶ ἦταν χειρότεροι ἀπό τοὺς Τσέτες. Ἄρχισαν λοιπὸν τὰ γυναικόπαιδα νὰ κλαῖνε καί νὰ ὀδύρωνται καί νὰ κυκλώνουν τὸν Χατζεφεντή. Οἱ δὲ γέροι νοθετοῦσαν τὰ λίγα παλληκάρια τοῦ χωριοῦ νὰ ἀναμερίσουν καί νὰ μὴ ρίξουν ντουφεκιά, καί γίνη μετὰ μακελλειό. Ἔλεγαν ἐπίσης καί στὰ γυναικόπαιδα νὰ κρυφτοῦν καί νὰ μείνουν μόνον οἱ γέροι καί οἱ γριές. Ὁ Πατὴρ Ἀρσένιος ὅμως τοὺς καθησύχαζε, γιὰτί εἶχαν ἀναστατωθῆ μικροί-μεγάλοι, καί τοὺς ἔλεγε: «Μὴ φοβᾶστε ἀφήστε τους νὰ πλησιάσουν, ἀφήστε τους νὰ πλησιάσουν».

Οἱ Φαρασιῶτες ἔνωθαν σιγουριά στὰ λόγια τοῦ Χατζεφεντή καί καθησύχασαν. Μόλις λοιπὸν πλησίασαν κοντά, σήκωσε τὸ χέρι του ὁ Πατὴρ Ἀρσένιος καί τοὺς εἶπε: «Ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ εἴσθε κατηραμένοι καί ἀπὸ ἐμένα δεμένοι», κι ἔμειναν ἀκίνητοι ἐκεῖ πού βρίσκονταν, μὲ τὰ λόγια αὐτὰ πού τοὺς εἶπε. Τότε ἄρχισαν νὰ μετανοοῦν οἱ ληστὲς καί νὰ παρακαλοῦν τὸν Πατέρα Ἀρσένιο νὰ τοὺς συγχωρήσει: «Συγχώρα μας, τὴν εὐχή σου νὰ ἔχουμε, τὸ ἀναγνωρίζουμε πὼς εἴμαστε ἐγκληματίες· λύσε μας νὰ ἔρθουμε νὰ πάρουμε τὴν εὐχή σου καί θὰ γίνουμε σὸ ἐξῆς καί ἐμεῖς καλοὶ ἄνθρωποι». Τότε τοὺς ἔλυσε ὁ Χατζεφεντής καί τοὺς εἶπε: «Πετάξτε τὰ ὄπλα σας, ἐμεῖς ὄπλα δὲν θέλουμε, καί ἐλάτε ἐδῶ». Μπῆκαν ὅλοι στήν σειρά καί ἀπόθεσαν τὰ ὄπλα καί μετὰ ἔπесαν στὰ πόδια τοῦ Πατρὸς Ἀρσενίου μὲ κλάματα ζητώντας συγχώρηση. Παράλληλα ἔκλαιγαν καί τὰ γυναικόπαιδα ἀπὸ χαρὰ καί συγκίνηση. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν εἶχαν ἀφήσει τὰ λίγα παλληκάρια τοῦ χωριοῦ νὰ τοὺς πολεμήσουν, ὁ Πρόδρομος ὁ Ἐζνεπίδης ἦταν ὄλο στενοχώρια, γιὰτί ἠθέλε νὰ ξεσπάσει στοὺς Τούρκους. Δὲν μπόρεσε λοιπὸν νὰ συγκρατηθῆ, ἄρπαξε ἓναν ἀπὸ τοὺς ἐπικεφαλῆς, τὸν πιὸ ζωηρό, καί τὸν ἔδερνε. Ὁ καλὸς ὁ Χατζεφεντής τὸν ἔβγαλε ἀπὸ τὰ χέρια του λέγοντας: «Ἀφ'ετέριμ» [τόν συγχωρῶ]. Ἔμασαν μετὰ τὰ ὄπλα οἱ

χωριανοί, τὰ φόρτωσαν στὰ μολάρια καὶ τὰ παρέδωσαν στήν Τουρκική ἀρχή [...].

Ἀπὸ τοὺς λιποτάκτες αὐτούς, ἐκτὸς πού μετανόησαν καὶ ἄλλαξαν ζω-
ή, μερικοὶ μάλιστα ἔγιναν κρυφοὶ Χριστιανοὶ καὶ ἔφυγαν κρυφὰ μαζί με
τοὺς Χριστιανούς, με τὴν Ἀνταλλαγή, καὶ ἦρθαν στήν Ἑλλάδα. Καὶ αὐτὸς
πού εἶχε φάει τὸ ξύλο ἀπὸ τὸν Πρόδρομο Ἐζνεπίδη, εἶχε γίνει Χριστιανός,
καὶ ἀπὸ Σουλεϊμὰν ὀνομάστηκε Ἐλευθέριος. Ἦρθε με τὴν Ἀνταλλαγή καὶ
αὐτὸς κρυφὰ καὶ ἐγκατεστάθηκε στὰ Γιαννιτσά. Τὸ 1982 ζοῦσε ἀκόμη.
Ἦταν πάνω ἀπὸ ἑνενήντα χρονῶν, καὶ τὸν φώναζαν Τουρκολευτέρη».

Τὸν Τουρκολευτέρη τὸν γνωρίζαμε. Ἦταν χαρακτηριστικὴ φυσιογνω-
μία ἀνάμεσα στοὺς κατοίκους τῶν Γιαννιτσῶν. Ψηλός, με ρεμπούμπλικο
στό κεφάλι καὶ μπαστούνι κρεμασμένο στὸν βραχίονα τοῦ ἀριστεροῦ χερι-
οῦ κυκλοφοροῦσε στήν πόλη καὶ ἐπικοινωνοῦσε κυρίως με πρόσφυγες,
κάποιους ἀπὸ τοὺς ὁποίους γνῶριζε ἀπὸ τὴν Μ. Ἀσία. Τὸ τουρκικὸ ὄνομά
του ἦταν Σουλεϊμὰν Κησέρ. Στήν Ἑλλάδα ἔζησε καὶ πέθανε με τὸ ὄνομα
Ἐλευθέριος Παπαδόπουλος. Ἦταν Κοῦρδος στήν καταγωγή. Στὸν τουρκικὸ
στρατὸ κατατάχθηκε ἀπὸ τὸ 1908. Ἐκπαιδεύτηκε σέ σχολὴ ὑπαξιωματικῶν
καὶ πολέμησε κατὰ τὸν Α΄ Παγκόσμιον Πόλεμον στήν Τυνησία, τὸν Καύκασο
καὶ τὸν Ἰορδάνη Ποταμὸ ἐναντίον τῶν Ἀγγλων. Ἦταν στό ἐπιτελεῖο τοῦ Κε-
μάλ. Εἶχε μάλιστα μίαν φωτογραφία σέ κορνίζα στήν ὁποία, σέ ἡλικία 35
ἐτῶν, ἦταν ὄρθιος πίσω ἀπὸ τὸν Μουσταφᾶ Κεμάλ καὶ τὸν Ἰσμέτ πασᾶ
(Ἰνονοῦ) μαζί με ἄλλους ἀξιωματικούς τοῦ ἐπιτελείου του. Ἦταν «φιλο-
σουλτανικός», γι' αὐτὸ ὅταν ὁ Κεμάλ αὐτονομήθηκε ἀπὸ τὸν Σουλτάνο,
αὐτὸς τὸν ἐγκατέλειψε καὶ με τὴν ἀνταλλαγή τῶν πληθυσμῶν, ὡς Χρι-
στιανός πλέον, ἀλλὰ καὶ ἀντίθετος με τὸ καθεστῶς τοῦ Κεμάλ, ἦλθε στήν
Ἑλλάδα.

Ὁ σκληρὸς ἐμπειροπόλεμος ἐπιτελικὸς τοῦ Κεμάλ, νικήθηκε ἀπὸ τὴν
ἄοπλη δύναμη τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ ὁσίου Ἀρσενίου καὶ
ἄλλαξε ζωὴ. Τοῦ δόθηκε νὰ δῆ ἀλλιῶς τὸν κόσμον καὶ νὰ καταλάβῃ, ὅτι αὐ-
τὸ πού κάνει οἰκείους τοὺς ἀνθρώπους, εἶναι κυρίως ἡ ζωντανὴ πίστη
στὸν Χριστό καὶ ὄχι τόσο ἡ καταγωγή ἢ τὰ κοινὰ συμφέροντα. Ὁ ὁσιος
Ἀρσένιος φανέρωσε σέ δύσκολες συνθῆκες τὴν ἄοπλη, εἰρηνοποιό καὶ
μεταμορφωτικὴ δύναμη τῆς Ἐκκλησίας. Ἔδειξε πῶς δρᾷ ἡ Ἐκκλησία στὸν
κόσμον.